

Universitetet
i Stavanger

INNKALLING TIL MØTE I SENTERSTYRET (LESESENTERET) - DET HUMANISTISKE FAKULTET

TIRSDAG 27. JANUAR 2015, KL. 12.15-15.45, LESESENTERET, møterom 1 (like ved Lesesenterets lunsjområde), PTIL-BYGGET.

LS-HUM sak 1/15	GODKJENNING AV REFERAT FRA 25.11.2014
LS-HUM sak 2/15	INNKALLING OG SAKLISTE
LS-HUM sak 3/15	PROFESSORAT I LESEVITENSKAP – VEIEN VIDERE
LS-HUM sak 4/15	STRATEGI FOR FOU
LS-HUM sak 5/15	DISKUSJON AV ARBEIDSOMRÅDENE VÅRE (på grunnlag av Årsmelding)
LS-HUM sak 6/15	KORTE ORIENTERINGER
LS-HUM sak 7/15	EVENTUELT

LS-HUM sak 1/15 GODKJENNING AV REFERAT FRA 25.11.2015

Vedlegg:
Referat fra 25.11.2015

Forslag til vedtak:
Senterstyret godkjenner referat fra 25.11.2015.

LS-HUM sak 2/15 INNKALLING OG SAKLISTE

Forslag til vedtak:
Senterstyret godkjenner innkalling og sakliste.

LS-HUM sak 3/15 PROFESSORAT I LESEVITENSKAP – VEIEN VIDERE

Utredning, vedlegg og forslag til vedtak ettersendes torsdag 22.01.2015.

LS-HUM sak 4/15 STRATEGI FOR FOU

Vedlegg:
- Saksframlegg fra senterleder

- Strategi for Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning
(Lesesenteret) 2016-2020

Bakgrunn:

Styret for Lesesenteret støttet i møte mars 2014 at senterets Forskningsstrategi 2005-2015 skulle revideres, og vedtok også at det skulle utarbeides en Strategi for undervisning og veiledning. I prosessen, og særlig i skrivearbeidet, har det blitt klart for oss at det er hensiktsmessig å utarbeide et samlet strategidokument. Vedlagte strategi-tekst skal derfor betraktes som begynnelsen på en overordnet Strategi for Lesesenteret 2016-2020.

Forslag til vedtak:

Styret for Lesesenteret gir sin tilslutning til strategiteksten, med de innspill som kom i møtet.

Styret støtter ønsket om å arbeide frem en helhetlig Strategi for Lesesenteret 2016-2020, som skal erstatte dagens Handlingsplan for Lesesenteret 2014-16. Styret ber således om at arbeidet med strategi for undervisning og veiledning blir integrert i – og er med og former – den foreliggende og begynnende strategiteksten. (Denne teksten legges som planlagt frem i styrets marsmøte.) Det må deretter arbeides med overordnede strategipunkter for alle senterets områder (utadrettet virksomhet, formidling og kommunikasjon; organisasjon og ressurser; strategiske allianser og internasjonalisering), og man bør også vurdere om Handlingsplan for samarbeid og arbeidsmiljø skal integreres i en helhetlig strategi.

Styret ber om at endelig Strategi for Lesesenteret 2016-2020 legges fram for styret i løpet av høsten 2015.

LS-HUM sak 5/15

DISKUSJON AV OMRÅDENE VÅRE (på grunnlag av Årsmelding)

Vedlegg:

Årsmelding for 2014: Kapitlene 1, 4 og 5

Bakgrunn:

Årsmelding skal i januar- og mars-møtene være bakgrunn for vurderinger av arbeidsområdene våre. Det er naturlig at januar-møtet konsentreres om vurdering av 1) Forskning, 4) Organisasjon og ressurser, samt 5) Strategiske allianser og internasjonalisering. Diskusjonen vil særlig ta utgangspunkt i oppsummeringene og vurderingene som fins i tilknytning til hvert delkapittel.

Forslag til vedtak:

Styret for Lesesenteret tar vedlagte Årsmelding til orientering, med de merknader som fremkom i møtet.

LS-HUM sak 6/15

KORTE ORIENTERINGER v/ senterleder

Ansettelser og utlysninger, lesesatsing 2015-19, oppfølging av saker i november-møtet, orienteringer om de ulike områdene våre med mer, ved Åse Kari

LS-HUM sak 7/15

EVENTUELT

På vegne av styreleder, Åse Kari H. Wagner, senterleder

Universitetet
i Stavanger

REFERAT FRA MØTE I SENTERSTYRET (LESESENTERET) - DET HUMANISTISKE FAKULTET

TIRSDAG 25. NOVEMBER 2014, KL. 12.15-15.45, LESESENTERET, møterom Holmen, PTIL-BYGGET.

TIL STEDE:

Synnøve Matre, Trude Hoel, Atle Skaftun, Anne Håland, Ellen Rafos (vara for Jostein Tollaksen), Åse Kari H. Wagner (sekretær)

Deltok fra administrasjonen:

Karoline H. Høibo

Meldt forfall:

Jostein Tollaksen, Elisabeth Brekke Stangeland

Ny studentrepresentant (med vara) enda ikke oppnevnt

LS-HUM sak 14/14

GODKJENNING AV REFERAT FRA 27.05.2014

Vedtak:

Senterstyret godkjenner referat fra 27.05.2014.

LS-HUM sak 15/14

INNKALLING OG SAKLISTE

Vedtak:

Senterstyret godkjenner innkalling og sakliste.

LS-HUM sak 16/14

**REGNSKAPSRAPPORTER UIS BASIS OG PROSJEKTER PER 31.08.2014
OG BUDSJETT UIS BASIS 2015**

Vedtak:

Styret for Lesesenteret godkjenner regnskapsrapport for UiS basis, og tar regnskapsrapportene for prosjektene til orientering. Styret godkjenner budsjett for UiS basis for 2015.

LS-HUM sak 17/14

ORIENTERINGER v/ senterleder

LS-HUM sak 18/14

PRESENTASJON AV STRATEGIARBEID – MED PÅFØLGENDE
DISKUSJON

LS-HUM sak 19/14 EVENTUELT

Ingenting på eventuelt.

Referent, Åse Kari H. Wagner, senterleder

Saksframlegg fra senterleder

Bakgrunn

Styret for Lesesenteret støttet i møte mars 2014 at senterets Forskningsstrategi 2005-2015 skulle revideres, og vedtok også at det skulle utarbeides en Strategi for undervisning og veiledning. Gjeldende overordnede og helhetlige styringsdokument for senteret er i dag *Handlingsplan for Lesesenteret 2014-2016*. Både på fakultets- og universitetsnivå er det dog helhetlige strategier som gjelder.

Forslagets form

Arbeidet med de to strategiene har foregått parallelt gjennom hele 2014. Tanker har vært presentert og drøftet i fellesmøter, det har vært arrangert heldagsmøter (fra forskningskafe på Tungenes til heldagsmøte om undervisning og veiledning på Sola), og strategiene har flere ganger vært oppe i referansegruppemøter. Vi har også diskutert de nokså uklare grensene mellom en handlingsplan og en strategi.

I prosessen, og særlig i skrivearbeidet, har det blitt klart for oss at

- det ikke er hensiktsmessig å ha så mange planer og strategier
- arbeidsområdene våre er tett integrert (integrering er et uttalt mål), og dermed kan vanskelig splittes i ulike strategier
- dagens handlingsplan er noe hybrid, med både klare strategitrekk og for stort detaljnivå (for mange detaljerte mål ledelsen skal rapportere på, og som fort blir utdaterte).

Vedlagte strategi-tekst skal derfor betraktes som begynnelsen på **et overordnet strategidokument for Lesesenteret**. Denne er tenkt å erstatte dagens handlingsplan, og skal heller ikke være så detaljert som denne (men likevel ha klare føringer og prioriteringer).

Forslagets innhold

Foruten endringer som er gjort i forhold til gjeldende handlingsplans visjon og verdier, foreligger det også et forslag til tematiske prioriteringer, formulert som et behov for fokus på 1) lesevaner og 2) lærere sin undervisningspraksis. Lesesenterets handlingsplan 2014-2016 gir senterleder og områdeleder for forskning et særskilt ansvar for overordnet forskningsstrategi og prioritering. Disse tematiske områdene er forslag til en slik prioritering, og baserer seg på en helhetsvurdering av senterets virksomhet de neste 5 år. Forslagene til prioriteringer må i neste omgang bli gjenstand for en prosess der fagmiljøet konkretiserer hva en slik satsing skal innebære.

Forslag til vedtak:

Styret for Lesesenteret gir sin tilslutning til strategiteksten, med de innspill som kom i møtet. Styret støtter ønsket om å arbeide frem en helhetlig Strategi for Lesesenteret 2016-2020, som skal erstatte dagens Handlingsplan for Lesesenteret 2014-16. Styret ber således om at arbeidet med strategi for undervisning og veiledning blir integrert i – og er med og former – den foreliggende og begynnende strategiteksten. (Denne teksten legges som planlagt frem i styrets marsmøte.) Det må deretter arbeides med overordnede strategipunkter for alle senterets områder (utadrettet

virksomhet, formidling og kommunikasjon; organisasjon og ressurser; strategiske allianser og internasjonalisering), og man bør også vurdere om Handlingsplan for samarbeid og arbeidsmiljø skal integreres i en helhetlig strategi.

Styret ber om at endelig Strategi for Lesesenteret 2016-2020 legges fram for styret i løpet av høsten 2015.

Åse Kari H. Wagner, senterleder

1. FORSKNING OG NYSKAPNING

a. Programområder for forskning

Literacy og læring

Programområdet Literacy og læring ble opprettet i 2013, som en videreføring av programområdet Program for studier av ferdighetsutøvelse. Det nye programområdet har en strengere prosjektorganisering, med fokus på tre større prosjekt som alle har fått vurderingen "klart støtteverdig" fra NFR. De tre prosjektene er 1) intervensjonsprosjektet *På sporet*, som har som mål å undersøke effekt av spesialundervisning, finansiert av UiS, Utdanningsdirektoratet og NFR (FINNUT), 2) CATO – contextual aspects of text organization, som er et NFR-finansiert samarbeid mellom UiS og UiB, med et mål om utvikle løsninger til neste generasjons stavekontroll/skrivehjelp, 3) Respons, som er et lesevitenskapelig prosjekt med kvalitativ innretning i samarbeid med Randaberg kommune. Prosjektet har fokus på ungdomsskoleelevers praksiser i en teknologisk hverdag. Prosjektet er finansiert av NFR (FINNUT).

De tre prosjektene representerer tre aktive forskergrupper ved senteret, med en felles innretning mot literacy forstått som tilgangskompetanse: tilgang til skrift, tekst og kultur.

De tre prosjektene har en rekke nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere. Se kap. 5.

Leder for programområdet er Per Henning Uppstad.

Det lærende barnet

Det overordnede målet i programområdet Det lærende barnet er å generere kunnskap om hvorvidt enkeltfaktorer eller kombinasjoner av faktorer fremmer eller hemmer tilegnelsen av lesing, skriving og regning i skolen.

For å bidra til svar på denne problemstillingen, inngår fem prosjekter i programmet: Barnehagebarns utvikling, Skolebarns utvikling, Barn med observerte risikofaktorer, Flerspråklige barn og Nettbrett og språkstimulering i barnehagen.

Disse er beskrevet under (pkt 3.C). De fire førstnevnte prosjektene har sitt utspring i Stavangerprosjektet – Det lærende barnet.

Det at prosjektene har delvis overlappende mål, muliggjør studier med en klar synergieffekt på tvers av de ulike prosjektene.

Felles for de fire prosjektene er at:

- de er tett knyttet sammen ved at de inngår i programområdet Det lærende barnet
- de gjennomføres i samarbeid med Stavanger kommune

- de er tverrfaglige og longitudinelle
- det er overlapp mellom deltagerne i prosjektene
- målene i prosjektene svarer til sammen på målene i Det lærende barnet
- kompetanseheving for fagpersonell i/knyttet til barnehager og skoler inngår i de fire prosjektene
- foresatte har gitt samtykke til deltagelse i prosjektene, som er tilrådd gjennomført av Norsk Samfunnsvitenskapelige Datatjeneste (NSD)

b. Etablerte fora

Kvantitativt forum

Dette er et forum for forskere og stipendiater tilknyttet Læringsmiljøsentret og Lesesenteret som arbeider med kvantitative forskningsdesign. Substansielle problemstillinger kombinert med statistiske data danner utgangspunkt for diskusjon og fordypning i metodiske spørsmål. Generøs utveksling av innsikt og erfaringer, kritisk refleksjon og nøyaktighet er ideal og innfallsport til heving av medlemmenes forskningskompetanse. Professor Knud Knudsen, IMKS, bistår med veiledning og seminaraktivitet, og har fungert som mentor for kvantitativt forum gjennom en årrekke. Forumet har månedlige møter.

Kvalitativt forum

Høsten 2012 ble det opprettet en møteplass for metodediskusjoner knyttet til prosjekter basert på kvalitative data – *Kvalitativt forum* har blitt navnet. Bakgrunnen er at det er mange på senteret som arbeider med denne typen data i phd-prosjekter, og formålet er at en slik møteplass kan bidra til å skape fellesskap knyttet til metodologi og tenkemåter som har relevans også for det utadrettede arbeidet. Atle Skaftun organiserer forumet, og Turid Rødne er engasjert som kommentator med metodeekspertise. Forumet har hatt samlinger en gang i måneden, med rom for å legge fram metoderelaterte problemstillinger knyttet til pågående forskningsarbeid.

c. Eksternt finansierte forskningsprosjekt

Respons (Responsive literacy practices in digitalised classrooms)

Lesesenteret startet høsten 2014 opp et prosjekt med kortnavnet "Respons" – i samarbeid med en kommune som har vedtatt at alle ungdomsskoleelevene i kommunen skal ha hver sin bærbare digitale enhet i løpet av perioden 2014-2017. Prosjektet tar utgangspunkt i at slik styrking av tilgangen på digitale ressurser kan bidra til fornyelse av undervisningspraksis, og samtidig at pedagogiske kjerneverdier som *deltakelse, deling og involvering* kan styrkes

med klok bruk av teknologi i klasserommet. Prosjektet vil følge alle ungdomsskolene gjennom treårsperioden, med et særlig blikk for muligheter og utfordringer knyttet til digitaliseringen av klasserommet, eller sagt litt mer teknisk: hvordan ny teknologi kan integreres for å fremme kunnskapsbasert profesjonell praksis og legge til rette for læringsprosesser av høy kvalitet. Prosjektet er finansiert av NFRs utdanningsforskningsprogram, FINNUT, i perioden 2015-2017.

Prosjektleder: Atle Skaftun

På sporet

I På Sporet-prosjektet vil vi undersøke om vi kan redusere andelen norske elever som utvikler lesevansker gjennom tidlig og intensiv innsats for elever som er i faresonen for å utvikle slike vansker. I prosjektet utvikler vi både et kartleggingsverktøy som lærere kan bruke ved skolestart for å identifisere barn som kan være i faresonen for å utvikle lese- og skrivevansker, og forskningsbaserte undervisningsprogram som kan hjelpe barn som strever opp på samme nivå som resten av klassen, før de opplever nederlag.

Gjennom en grupperandomisert kontrollert studie undersøker På sporet effekten av to ulike lærer- og dataassisterte leseintervensjoner på 1. versus 2. trinn. Begge intervensjonene involverer motiverende og spill-lignende dataverktøy. Hovedspørsmålet er derfor hvorvidt en kombinasjon av lærerinstruksjon og et adaptivt dataverktøy basert på nevropsykologisk forskning (GraphoGame) har bedre effekt enn en kombinasjonen av lærerinstruksjon og et dataverktøy som har samme progresjon for alle elevene.

Studien startet opp høsten 2014. Det ble samlet inn data fra 1170 elever på første datainnsamlingspunkt (august/september). Intervensjonene på 1. trinn pågår fra oktober 2014 til april 2015.

Medarbeidere i prosjektet

Prosjektledelse: Oddny Judith Solheim, Kjersti Lundetræ og Per Henning Upstad

Øvrige medarbeidere i prosjektet: Åse Kari H. Wagner, Zahra Esameli (PhD-stipendiat), Bente Walgermo (PhD-stipendiat), Jan Frijters (Brock University, Canada), Fiona Kyle (City University London, UK), Knut Schwippert, Brenda Spierings

Vitenskapelig referansegruppe: Finn Egil Tønnessen, Monica Melby Lervåg (UiO), Maureen Lovett (Hospital for Sick Children, Canada), Ulla Richardson (Agora Center, University of Jyväskylä, Finland), Stefan Samuelsson (Linköpings Universitet, Sverige)

På Sporet er finansiert av Forskningsrådets utdanningsforskningsprogram FINNUT, av UiS og av Utdanningsdirektoratet.

Prosjektperiode: 2014-2018

Stavangerprosjektet – Det lærende barnet

Prosjektet er en tverrfaglig, longitudinell studie som gjennomføres i samarbeid med Stavanger kommune, finansiert av kommunen med en halv stilling årlig siden 2007. Stavangerprosjektet er organisert i 5 selvstendige forskningsprosjekt.

Prosjekt Barnehagebarns utvikling

Hovedmålsettingen i prosjektet er å bidra til økt kunnskap innenfor og mellom områdene språk, matematikk, bevegelse og sosial kompetanse i barnehagealder. Et delmål er å identifisere ferdigheter som barnehagebarn mestrer og som er viktige med tanke på senere utvikling i lesing, staving og regning. Et annet delmål er å oppdage barn som strever så tidlig som mulig, slik at de kan få tidlig og god hjelp. Det har også vært en målsetting å øke kompetansen til fagpersonene som møter barn i barnehagene, og det er i denne sammenheng tilbudt og gjennomført 85 kurs for ansatte i barnehagene i Stavanger kommune.

Prosjektet foregår i perioden 2007-2018. Deltagere i prosjektet er over 1300 barn som ble påmeldt før de var 2 ½ år. Datainnsamlingen i barnehagedelen i prosjektet ble gjennomført i perioden 2008-2012, og strukturert observasjon ble benyttet som metode. Barna ble observert i to tremåneders-perioder med start da de var henholdsvis 2 ½ og 4 ½ år gamle. Det ble benyttet observasjonsskjema innenfor de fire områdene språk (TRAS), matematikk (MIO), sosial kompetanse (Alle Med) og bevegelse (EYMSC). Observasjonene ble gjennomført i naturlige hverdagssituasjoner i barnehagen, og det var de ansatte som utførte observasjonene og registrerte mestring/delvis mestring/ikke mestring innenfor hvert av de fire områdene. To personer skulle, uavhengig av hverandre, ha observert barnets nivå av mestring før skjemaene ble fylt ut. I perioden 2013-2018 er hovedfokus bearbeiding og publisering av data.

Prosjektleder: Elin Reikerås

Prosjekt Skolebarns utvikling

Hovedmålsettingen i prosjektet er å bidra til økt kunnskap om utvikling av ferdigheter innenfor og mellom områdene lesing, staving og regning i skolealder. Et delmål er å identifisere faktorer fra barns tidlige utvikling innenfor områdene språk, matematikk, bevegelse og sosial kompetanse i barnehagealder som kan fremme eller hemme god lese-, stave- og regneutvikling.

Et annet mål er å heve kompetansen innenfor områdene lesing og regning hos lærerne i skolen, og det er til nå tilbudt og gjennomført 37 kurs for lærere på 1., 2. og 3. trinn i Stavanger kommune. Kursvirksomheten vil fortsette så lenge prosjektet pågår.

Deltakerne er de samme som i prosjektet Barnehagebarns utvikling. Prosjektet startet høsten 2011, da de eldste barna i prosjektet Barnehagebarns utvikling (barn født i 2005) startet i 1. klasse. Datainnsamlingen vil pågå i tidsrommet fra våren 2013 til høsten 2017.

Ferdigheter i lesing, skriving og regning blir kartlagt når barna går i 2. og 5. klasse. De er da ca. 7 ½ og 9 ½ år gamle. Det blir i dataanalysene kontrollert for ulikhet i alder.

Elevenes ferdigheter i lesing, staving og regning blir kartlagt ved bruk av de obligatoriske kartleggingsprøvene i lesing og regning når elevene går i 2. klasse. Disse prøvene har takeffekt. Derfor blir det i tillegg benyttet 4 prøver uten takeffekt for å få mer informasjon om lese-, stave- og regneferdighetene til alle elevene.

Høsten i 5. klasse blir barnas ferdigheter i lesing og regning kartlagt med de obligatoriske nasjonale prøvene i lesing og regning. Tilleggsprøvene som ble brukt på 2. trinn, blir også benyttet på dette trinnet.

Prosjektleder: Anne Elisabeth Dahle

Prosjekt Barn med observerte risikofaktorer

En del av barna i prosjektene Barnehagebarns utvikling og Skolebarns utvikling er henvist for utredning til Pedagogisk-Psykologisk tjenesten (PP-tjenesten) og/eller Fysio- og Ergoterapitjenesten i Stavanger kommune. I prosjektet Barn med observerte risikofaktorer hentes det inn data fra disse instansene. Barnas utvikling følges fra henvisningstidspunkt til prosjektslutt i 2018.

Hovedmålsetting i prosjektet er å få mer inngående informasjon om hvilke ferdigheter barnehagebarn med observerte risikofaktorer har. For disse barna blir registreringer på de fire observasjonsskjemaene fra barnehagen (TRAS, MIO, EYMSC og Alle Med) sammenholdt med informasjon fra både kartlegginger i skolen og kartlegging utført i PP-tjenesten og/eller Fysio- og Ergoterapitjenesten. Det er opprettet en faggruppe for prosjektet med representanter for PP-tjenesten, Fysio- og Ergoterapitjenesten og prosjektets forskere.

Prosjektleder: Anne Elisabeth Dahle

Prosjekt Flerspråklige barn

Av barna som deltar i prosjektet Barnehagebarns utvikling, er ca 16 % flerspråklige. Disse barna er deltagere i prosjektet Flerspråklige barn.

Hovedmålet for prosjektet Flerspråklige barn er å utvide kunnskapen om de flerspråklige barnas språkbruk, språkutvikling og lese- og skriveutvikling. Det er også et mål å studere hvordan det å ha flere språk samvirker med andre deler av barnas utvikling, for eksempel innenfor det sosiale området. Termen flerspråklige omfatter både barn som har én forelder med norsk som morsmål og én forelder med et annet språk enn norsk som morsmål, og barn som har to foreldre med et annet morsmål enn norsk. De flerspråklige barna er identifisert ved hjelp av spørreskjema besvart av foreldrene.

I 2014 ble det sendt ny søknad til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD) om utvidelse av prosjektet – med tanke på å hente inn informasjon om barnas språkbruk i skolealder.

Prosjektet pågår fra 2007-2018.

Prosjektleder: Åse Kari H. Wagner

Prosjekt : Nettbrett og språkstimulering i barnehagen

Barnehagen er en sentral arena for barns språkutvikling. Barn lærer språk først og fremst gjennom å bruke språket i sosiale situasjoner, og gjennom direkte engasjement i ulike språklige aktiviteter som for eksempel dialogisk lesing, som ved hjelp av blant annet multimodalitet innbyr til språkutviklende samtaler mellom barn og voksen.

Stadig større krav om IKT i barnehagen og større fokus på hvordan teknologien kan bidra til å stimulere barns sosiale og kognitive utvikling har ført til at digitale teknologier vinner større innpass i barnehagene. Fordi digitale teknologier tas i bruk i stadig flere pedagogiske sammenhenger, er det et stort behov for økt kunnskap om hvordan de påvirker barnehagens aktiviteter.

Gjennom dette forprosjektet ønsker forskerne å etablere en felles kunnskapsplattform for praksisfeltet og forskningsmiljøet, på bakgrunn av feltstudier og erfaringsutvekslinger. Kunnskapsplattformen vil danne grunnlag for en innovasjonsprosjektsøknad til FINNUT i 2015, der målet er å utvikle et verktøy for å vurdere ulike teknologiers pedagogiske egnethet i dialogisk lesing.

Prosjektleder: Anne Mangen

SkillsReal (Skills development for realizing the workforce competence reserve)

NFR-prosjekt

The point of departure for this project is the situation in which shortage of labour and competence reserve not in use exist in parallel. The purpose of the study is to explore how to best optimize the learning and competence potential of groups of adults at risk of labor exclusion, outside the labour force or underemployed.

Complex relationships between adult skills, characteristics and attitudes (as measured by OECD's PIAAC study), adult participation in learning activities and in the labour market (register data) will be explored.

The project objectives are:

- (i) to investigate the relationships between adult skills, characteristics and attitudes and participation/non-participation in working life;
- (ii) to investigate and compare the relationships between adult skills, characteristics and attitudes in regards their participation/non-participation in learning activities in different contexts across the Nordic countries;
- (iii) to investigate how organization and enactment of (non-formal, informal, formal) learning experiences within workplaces can optimally promote learning and working potential among adults;

(iv) to identify, develop, implement, and analyze best practice and innovative solutions for optimizing the working and learning capacities in the target groups through innovative pedagogical use of new technology in adult education provisions.

SkillsREAL employs both quantitative and qualitative methods.

Project period: 01.january, 2014 - 30.june, 2017.

Partners:

- Stord/Haugesund University College (Scientific/Admin management) Prosjektleder: Professor Tarja Tikkanen

- The University of Stavanger (UiS): Egil Gabrielsen and postdr Mary Billington

- The International Research Institute of Stavanger (IRIS).

Supported by an international Scientific Advisory Board with experts in research adult education from University of Linköping (Sweden), University of Turku (Finland), University of Jyväskylä (Finland) and Griffith University (Australia).

Prosjektperiode 2014 – 2017

SASLA (Skill acquisition, skill loss, and age – A comparative study of Cognitive Foundation Skills (CFS))

Nordforsk-prosjekt.

Cognitive Foundation Skills (CFS) are typically weaker among older individuals than among younger ones. This study focuses on the links between age, CFS and the factors that promote skill acquisition and prevent a depreciation of skills in the adult population age 16–65 in Denmark, Finland, Norway, and Sweden. Three domains of CFS are examined: literacy, numeracy, and problem solving with ICT. The study will combine PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) data with data from official registries and with earlier IALS (International Adult Literacy Survey) data. How are the associations between age and CFS to be explained? Are there differences between categories of adults defined by e.g. educational level, gender, immigrant status, educational and employment/unemployment background? Do the data support the hypothesis that we lose CFS as we age? What are the similarities and differences among the Nordic countries with respect to CFS and age?

Project leader: Antero Malin, University of Jyväskylä, Finland

Project period: 1.4.2013-31.3.2016

Scientific board:

professor Antero Malin, University of Jyväskylä, Finland (project leader);

associate professor Kjersti Lundetræ, National Centre for Reading Education and Research, University of Stavanger, Norway

associate professor Erik Mellander, The Institute for Evaluation of Labour Market and Education Policy, Uppsala, Sweden (responsible for dissemination)

senior research fellow Anders Rosdahl, The Danish National Centre for Social Research, Copenhagen, Denmark (responsible for data)

BRAIN (Barriers and drivers regarding adult education, skills acquisition and innovative activity)

NFR-prosjekt.

The aim of this project is to develop new knowledge into the relationships between adult learning and national systems of education and training and organisation of work. It is an international comparative project that sheds light on the impacts of adult learning across sectors, branches of industry and countries. Central to the project is the study of different forms of learning; formal, non-formal and informal learning, and one important question is how motivational factors for training and drivers linked to the national institutional frameworks interact and affect the differences in training rates and skills levels between four North-European welfare states. Further, the project aims at contributing to an explanation of seemingly puzzling findings at the national level concerning adult skills, participation in adult learning and the rate of innovation output in firms/organisations. PIAAC data, especially from Norway, Denmark, Finland and the Netherlands, will constitute the main source of data. It will be supplemented with other comparative data, such as Community Innovation Surveys (CIS), as well as qualitative data. The study involves participation from international scholars. The project includes four subprojects: skills levels and skills acquisition; participation in adult learning; training, skills and innovation, and learning processes in enterprises.

Prosjektleder: Liv Anne Støren, NIFU

Samarbeidspartnere ved UiS er Egil Gabrielsen, som har ansvaret for delprosjektet Skills levels and skills acquisition, der Kjersti Lundetræ er postdr. i halv stilling.

CATO

Prosjektet CATO – Contextual aspects of text organization – har som mål å undersøke vilkår for bedre skriveflyt hos elever med lese- og skrivevansker, gjennom å utvikle elementer i teknologisk programvare. Prosjektet er initiert av Christer Johansson (UiB) og Per Henning Uppstad (UiS), og er NFR-finansiert i perioden 2013-2016.

CATO startet opp høsten 2012, og i januar 2013 ble det ansatt en stipendiat. Arbeidet i 2014 har vært analyse av første datainnsamling, skriving av artikler, konferansepresentasjoner og planlegging av andre datainnsamling. Stipendiaten i prosjektet vil ha midtveisevaluering januar 2015. Det er forventet tre vitenskapelige artikler fra prosjektet i 2015.

Prosjektleder Christer Johansson, UiB

PIRLS

Lesesenteret fikk etter en anbudsrunde våren 2013 tildelt oppdraget som National Research Coordinator for den norske delen av PIRLS 2016. Prosjektet finansieres av Utdanningsdirektoratet (2014-18).

Planleggingen av PIRLS 2016 er godt i gang. På det 3. NRC-møtet i Dublin i mai 2014 ble justeringer av lesetekster både for papirbasert prøve og elektronisk prøve gjennomført, og spørreskjemaene til elever, foreldre/foresatte, rektorer og lærere gjennomgått. Nasjonal

prosjektleder har, i henhold til inngått avtale, hatt møter med Utdanningsdirektoratet i forkant og etterkant av NRC-møtet.

Våre nye Datamanager, Solveig Grønnestad, begynte i sin engasjementsstilling 01.09.14. Hun deltok på datamanagersamling hos DPC i Hamburg i uke 45. Det meste av arbeidet denne høsten har vært knyttet til å få oversatt spørreskjemaene og de to oppgavesettene til bokmål og nynorsk. Statsautorisert oversetter Grethe Rand har levert sine forslag i samsvar med avtalt framdriftsplan, og disse er blitt gjennomgått av PIRLS-teamet ved Lesesenteret før oversending til vurdering av IEA.

UiS har også tildelt en stipendiatstilling til dette prosjektet, og Olaug Strand tiltrer denne i 2015, med et prosjekt om flerspråklige barns leseferdigheter og bakgrunnsfaktorer.

Vår utvalgsplan for piloteringen av PIRLS ble godkjent av Statistics Canada i november, og de 33 aktuelle skolene ble kontaktet primo desember.

Piloteringen av oppgavematerialet og de ulike spørreskjemaene vil bli gjennomført i Norge i uke 11 og 12 2015.

Det er avklart med Utdanningsdirektoratet at 5. trinn vil være den norske hovedmålgruppen i PIRLS 2016, supplert med et tilsvarende stort utvalg av elever fra 4. trinn. Det er også bestemt at det denne gangen vil være obligatorisk for de uttrukne skolene å delta i PIRLS. En egen informasjonsbrosjyre om dette er sendt til de aktuelle skolene.

Prosjektleder: Egil Gabrielsen

d. Doktorgrads- og postdr.-prosjekt

Små barns muntlige fortellinger

Målet for forskningsprosjektet var å søke etter spor fra barnehagenes lesepraksis i barnas muntlige fortellinger – og se på sammenhenger mellom barnehagenes lesekultur og barnehagebarnas språkbruk.

Forskningsprosjektet har bakgrunn i et treårig utviklingsprosjekt, hvor barna i sju norske barnehager var med på daglige leseaktiviteter – både spontant og tilrettelagt – som del av barnehagenes pedagogiske satsing (Hoel, Bråthen, & Kaasa, 2008; Hoel & Helgevold, 2007). Den tilrettelagte metoden som ble iverksatt, dialogisk lesing (Hoel, Wagner, & Oxborough, 2011), har særlig fokus på språkstimulering innenfor rammen av leseaktiviteter (Whitehurst et al., 1988). Et utvalg barn fra tre prosjektbarnehager er fulgt i overgangen mellom barnehage og skole. Barn fra en kommune som ikke har hatt den samme målrettede satsingen, utgjør en kontrollgruppe. I alt 35 barn har deltatt i studien. Data er samlet inn i to omganger: rett før barna avsluttet barnehagen, og samme tid ett år senere – da barna hadde vært nesten ett år i skolen.

Disputas ble avholdt 26. juni 2014.

Faglig ansvarlig: Trude Hoel

Veileder: Vibeke Hetmar

Biveileder: Atle Skaftun

Utvikling av litterær faglighet

En studie av norskfaglighet i den videregående skole i møte mellom høytpresterende elever og lyrikk

Kunnskapsløftet har blitt kalt en literacy-reform (Berge 2005) og fremhever de tradisjonelt norskfaglige ferdighetene lesing, skriving og muntlighet som grunnleggende ferdigheter, forankret i alle fag. Samtidig løftes det enkelte fagets spesifikke faglighet frem. I dette empirisk litteraturdidaktiske Ph.d-prosjektet studeres faglighet innen norskfagets litteraturundervisning. Høsten 2012 ble lyrikkundervisningen i tre høytpresterende Vg1-klasser observert. Hovedmaterialet i studien er litterære gruppesamtaler gjennomført i to fokusgrupper fra hver av de observerte klassene. Disse fokusgruppene blir fulgt i Vg2 og Vg3. En observasjonsperiode og innsamling av litterære samtaler ble også gjennomført i en Vg3-klasse våren 2013. I samtalen medieres elevenes faglighet språklig idet elevene seg imellom etablerer diskursive relasjoner til diktet, men også mellom hverandre og mellom seg selv og et faglig diskursivt fellesskap. Samtalene studeres med henblikk på hvordan elevene plasserer seg i en faglig praksis og hvordan de skaper sine unike tekster innen denne praksisen.

Fireårig doktorgradsprosjekt for perioden 2011-2016

Prosjektansvarlig: Aslaug Fodstad Gourvenec

Hovedveileder: Atle Skaftun

Medveileder: Ingrid Nielsen

Aspekter ved språklig utvikling relatert til sosial fungering i tidlig førskolealder

En rekke studier har pekt på at det er en sammenheng mellom språk og sosial fungering hos skolebarn. Få studier dokumenterer denne sammenhengen hos barn under tre år. Prosjektets målsetting er å utvikle kunnskap om hvordan språk er relatert til sosial fungering i tidlig alder (33 og 57 måneder).

I den første studien undersøkes språk og kjønnsforskjeller i språk hos 33 måneder gamle barn i norske barnehager.

I den andre studien undersøkes sammenhenger mellom språk og sosial fungering med utgangspunkt i flerspråklige og enspråklige barn. Forskjeller i de to gruppernes norskspråklige ferdigheter og sosiale fungering ble undersøkt da barna var henholdsvis 33 måneder og 57 måneder.

I den tredje studien undersøkes sammenhengen mellom språk, sosial kompetanse og lek med utgangspunkt i barn med henholdsvis svært lave og svært høye språkskårer.

Det metodiske grunnlaget for prosjektet bygger på statistiske analyser av data innsamlet av «Stavangerprosjektet - det lærende barnet», en longitudinell studie med et utvalg på om lag 1000 barnehagebarn. Data basert på observasjonsmaterielle TRAS og Alle med benyttes i avhandlingen.

Fireårig doktorgradsprosjekt for perioden 2010-2015.

Prosjektansvarlig: Elisabeth Brekke Stangeland

Hovedveileder: Åse Kari H. Wagner

Medvedveileder: Kjersti Lundetræ og Elin Reikerås

Lesaren i teksten. Perspektiv på lesing i digitale medium.

Prosjektet ser nærmere på kulturer for kunnskapsorganisering i overgangen fra trykk til skjerm, med et særlig blikk på hvilke konsekvenser digitale medium har for undervisning og skole. Prosjektet har både teoretiske og praktiske problemstillinger, og datamaterialet er innsamlet blant annet ved observasjon av og intervju med to klasser i den videregående skolen med rik tilgang på datamaskiner og Internett både på skolen og fritiden. Det er også samlet inn bloggtekster som en klasse har produsert i løpet av et skoleår, og disse tekstene er gjenstand for analyse.

Prosjektet avsluttes i 2015.

Prosjektansvarlig: Arne Olav Nygard

Hovedveileder: Atle Skaftun

Biveileder: Per Henning Uppstad

Bruk av lesestrategier for å beskrive leseforståelse hos elever på 5. trinn

Forskningsprosjekts hensikt er å utvide eksisterende kunnskap og generere mer kunnskap på to områder. Det ene er å kunne vurdere i og på hvilken måte intervensjon i form av kurs for lærer, påvirker lærerens undervisning. Det andre er å få mer kunnskap om elevers bruk av lesestrategier og samspillet mellom lesestrategier og leseforståelse.

I studien ønsker en å beskrive mer enn å måle, derfor har studien en kvalitativ innfallsvinkel. Studien går over tre år. Det er to hovedgrupper av informanter, 8 lærere og 26 elever, fordelt på fire skoler. Lærerne i studien deltar i prosjektperioden i kompetansehevingskurs med ulik oppfølging i etterkant av kursene.

Kunnskap utvinnes gjennom kvalitative forskningsintervju og filmopptak/observasjon av undervisning. I deler av analysene brukes observasjonsmateriellet Leselos, som i utgangspunktet er et verktøy for kvalitative observasjoner av elevers leseferdigheter og et rammeverk for undervisningsplanlegging.

Prosjektet avsluttes i 2015.

Prosjektansvarlig: Lise Helgevold

Hovedveileder: Vibeke Hetmar

Barns matematiske utvikling

Prosjektet skal studere barns tidlige matematiske utvikling og er en del av Stavangerprosjektet – Det lærende barnet. Formålet med studien er å få kunnskap om barns tidlige matematiske utvikling fra 2,9 til 4,9 år, med spesielt fokus på de svakeste. Studien skal også se på tidlige kjennetegn på svake matematiske ferdigheter, samt på språkets betydning for barns tallbegrepsutvikling. Den metodiske tilnærmingen til studien er ikke-eksperimentell med strukturert observasjon i en naturlig setting av kjente nærpåersoner.

3-årig doktorgradsprosjekt, fra 2009 – 2013. Avslutning utsatt grunnet permisjon.

Prosjektansvarlig: Tone Salomonsen

Hovedveileder: Elin Reikerås

Biveileder: Finn Egil Tønnessen

Cohesion management in text writing

Forskning på skrijving har tradisjonelt vært delt i forskning på prosess eller produkt. Videre har forskning på skrijving tradisjonelt vært skilt fra forskning på lesning. Leseaspektet ved skrijving har vært gitt lite oppmerksomhet, og forskning på konsekvenser lesing kan ha for skrijving og omvendt er lite utforsket. Dette prosjektet visker ut det tradisjonelle skillet mellom forskning på lesning og skrijving, ved å fokusere på visuell oppmerksomhet på egen tekst under skriveprosessen. Prosjektet vil fokusere på den lesende skriver og det dynamiske forholdet som eksisterer mellom visuell oppmerksomhet mot egen tekst og bruk av kohesjonsmekanismer for å sikre en god sammenhengende tekst.

I doktorgradsprosjektet brukes registrering av øyebevegelser i kombinasjon med registrering av tasteaktivitet som metode. Metoden gir data hvor man har muligheten til å analysere interaksjonen mellom skriverens visuelle oppmerksomhet mot egen tekst og den skriftlige produksjonen av denne. Datainnsamlingen omfatter 40 tekster fra 20 universitetsstudenter (alder 19-22 år), der én tekst er skrevet under normale forhold for visuell tilbakemelding fra egen tekst, og der den andre er skrevet under manipulererte forhold for visuell tilbakemelding fra egen tekst, som innebærer at alle bokstaver er erstattet med X.

4-årig doktorgradsprosjekt med avslutning desember 2014.

Prosjektansvarlig: Gunn Helen Ofstad Oxborough

Hovedveileder: Per Henning Uppstad

Biveileder: Mark Torrance

Reading and Reading comprehension skills

This project aims to investigate independent contributions of early emergent literacy-related skills toward word-reading and reading comprehension skills.

Learning to read requires mastering of various skills to decode, encode, and comprehend written symbols and texts (Tracey & Mandel, 2006). This mastery involves development of a variety early emergent literacy-related skills such as letter knowledge (Ehri, 1999) and phonological awareness skills (Wagner & Torgesen, 1987). Research in the last few decades also has given a good understanding of reading development in English: Accordingly, phonological awareness and letter knowledge skills have been found the most powerful predictors for latter reading skills (Carroll, Snowling, Hulme & Stevenson, 2003; Nation, Marshall & Snowling, 2001; Snowling & Hulme, 2005). But, little known about the role of emergent literacy-related skills in Norwegian. Thus, present study aims to find out if these early emergent literacy-related skills at the beginning of grade 1, could predict later word reading and reading comprehension skills in the end of first and second-grade? For this purpose, 800 first-grade children from 16 schools similar in size in Stavanger will be participated in this project. This project will be done by the year of 2016.

Fireårig doktorgradsprosjekt for perioden 2013-2017

Prosjektansvarlig: Zahra Esmaeeli

Veileder: Kjersti Lundetræ

Biveileder: Fiona Kyle

Ungdomsskoleelevers meningsskaping av grafiske tekstelementer i samfunnsfag

En god del av tekstene elevene møter i samfunnsfag er informasjonstette og grafiske. Følgelig stiller de andre krav til leseren enn det rent verbalspråklige tekster gjør. Dette prosjektet ønsker å utforske ungdomsskoleelevers tidlige forsøk på både å forstå og å skape komplekse, grafiske tekstuttrykk i samfunnsfag. Analyseenheten er elevenes meningsskaping som finner sted i en kontekst med skolen som diskurs og pensumgiver, og samfunnsfaget som kunnskapsdomene. Prosjektet vil se på meningsskapingen både når elever er mottakere og når de selv er produsenter av tekstene. Observasjonsmetoden vil være tekstsamtaler med elevene.

Fireårig doktorgradsprosjekt for perioden 2013-2017

Prosjektansvarlig: Hanne Egenæs Staurseth

Hovedveileder: Ingrid Nielsen

Medveileder: Atle Skaftun

Motivasjonelle faktorer i tilknytning til tidlig intervensjon for elever i faresonen for å utvikle lesevaner

Motivasjon blir ofte beskrevet som drivkraften i elevers leseutvikling. Elever i risikogruppen for å utvikle lesevaner tender å bruke langt mer tid på leseaktiviteter enn sine jevnaldrende for å utvikle funksjonelle leseferdigheter. Å opprettholde motivasjon blir derfor avgjørende for leseutvikling og læringsutbytte for elever i risikogruppen for å utvikle vaner. Motivasjon blir i dette prosjektet målt som interesse for literacy aktiviteter og tiltro

til egne leseferdigheter. Forskningsprosjektets mål er å undersøke hvorvidt tidlig intervensjon vil bidra til å opprettholde literacy interesse og tiltro til egne leseferdigheter for elever i risikogruppen for å utvikle lesevaner. Prosjektet vil være en del av intervensjonsprosjektet "På sporet" hvor hensikten er å redusere andelen barn med lese- og skrivevaner i norsk skole.

4-årig doktorgradsprosjekt, avsluttes i 2017

Faglig ansvarlig: Bente Rigmor Walgermo

Hovedveileder: Oddny Judith Solheim

Biveileder: Finn Egil Tønnessen

Biveileder: Jan Frijters

Techno-mathematical literacies – newer perspectives on the role and importance of adult numeracy

In 2012, the OECD conducted an international survey of adult literacy skills and competencies (PIAAC) and the use of these skills in everyday life and the workplace. This project is a quantitative analysis of the Norwegian data, looking specifically at three groups, young people, immigrants and older workers. Each of these groups is recognized as under-utilized in the workforce, representing a loss for individuals and for society more generally (OECD, 2014).

The focus is on numeracy skills and the relation of these skills to various aspects of workplace attachment. Studies suggest that poor numeracy skills, particularly among the most disadvantaged sections of the female population, increase the risk of social exclusion (NRDC, 2005). This and other claims will be investigated through the study. In the modern digitalized and computerized society, numeracy is articulated through technological artefacts, hence the term techno-mathematical literacies (Høyles, Noss, Kent, Bakker, 2010). Techno-mathematical literacies co-ordinate mathematical, digital and workplace competencies. The project will investigate if combining various elements of the PIAAC data can provide some measure of techno-mathematical literacy.

Two-year postdoctoral project conducted over period Autumn 2014-Spring 2017

Postdoctor: Mary Genevieve Billington

Project: SkillsReal – Skills development for realizing the workforce competence reserve

Project institutions: University College Stord/Haugesund (leader), University of Stavanger, International Research Institute of Stavanger

Skills levels and skills acquisition

Skills levels and skills acquisition is a sub-project presented in the BRAIN-project description. The Norwegian results in literacy skills found in the International Adult Literacy Survey (IALS) (1998) and Adult Literacy and Life Skills Survey (ALL) (2003) on the one hand, and the results from the Programme for International Student Assessment PISA (2000 and 2009) on the other hand are contrasting. This sub-project seeks to explain why Norwegian 15-year-olds scored lower as compared to the OECD average in PISA than 16-65-year-olds did in IALS and ALL. One possible explanation presented in the BRAIN project description is that "the opportunities for acquiring skills at work are better in Norway". This will be investigated in

the proposed project when comparing learning conditions at work in Norway, Denmark, Finland and the Netherlands.

Postdr-prosjekt, Kjersti Lundetræ

Project: BRAIN

e. Andre FoU-prosjekt

Bilde som tekst

Samarbeid med Stavanger kunstmuseum ved Inger M.L. Gudmundson. Studie av elevers meningsskaping i lesing av Lars Hertervigs maleri *Gamle Furutrær* og Helge Torvunds dikt om bildet.

Ansvarlige: Trude Hoel og Charlotte Begnum.

Estetisk lesekompetanse på 1. trinn

Formålet med studien er å undersøke hvordan elever på 1. trinn posisjonerer seg som litterære lesere ved å vise estetisk lesekompetanse.

Ansvarlige: Trude Hoel og Anne Håland.

Effekt av teknologiske grensesnitt på lesing

Innenfor rammene av det europeiske forskernettverket E-READ (finansiert av COST, 2014-2018) utvikles en modell for «embodied reading», som kan ligge til grunn for empirisk forskning på effekten av digitalisering på lesing. E-READ-modellen bygger på en forståelse av lesing som (1) multisensorisk og «embodied» (i tillegg til psykologisk/intellektuell), og (2) menneske-teknologi-interaksjon. Dette perspektivet og denne modellen ligger til grunn for COST-aksjonen E-READ: Evolution of REading in the Age of Digitisation (se «Internasjonalt samarbeid»), og det teoretiske fundamentet for E-READ er nedfelt i en artikkel under vurdering (Mangen & van der Weel, "From paper to screens: An integrative model of embodied reading", under vurdering). I samarbeid med forskere i E-READ gjøres tverrvitenskapelig, empirisk forskning på effekten av ulike teknologiske grensesnitt på aspekter ved lesing. Det undersøkes for eksempel hvorvidt visuelle og sansemotoriske affordanser (bruksegenskaper) ved lesebrett og nettbrett innvirker på kognitive aspekter ved lesing (f.eks. gjenkalling av informasjon; leseforståelse), og på leseopplevelsen av skjønnlitterære tekster.

Anne Mangen

Leseboka. Leseopplæring i alle fag

Bokprosjektet *Leseboka. Leseopplæring i alle fag* (i samarbeid med Cappellen akademisk forlag) ble sluttført i 2014. Boken er forankret i *Literacy og læring*, med Oddny Solheim, Atle Skaftun og Per Henning Uppstad som redaktører, og består av 10 artikler: fire av dem om fagovergripende perspektiver på lesing, seks knyttet til lesing i spesifikke fag. Utover redaksjonen består forfattergruppen av følgende fagpersoner ved Lesesenteret: Ingrid Nielsen, Aslaug F. Gourvennec, Toril F. Hoem, Hanne Staurseth, Margunn Mossige, Dag Husebø, Vibeke Rønneberg, Hildegunn Støle.

Å lykkes med lesing. Tidlig innsats og tilpasset leseopplæring

Bokprosjektet *Å lykkes med lesing. Tidlig innsats og tilpasset leseopplæring* (i samarbeid med Gyldendal akademisk) ble sluttført i 2014. Denne vitenskapelige antologien representerer ny kunnskap og innsikt om tidlig leseopplæring, og består av 12 kapitler. I tillegg til redaktørene, Kjersti Lundetræ og Finn Egil Tønnessen, har følgende fagpersoner bidratt: Ulf Rune Andreassen, Margaret Klepstad Færevaa, Egil Gabrielsen, Nina N. Gabrielsen, Toril F. Hoem, Gunn H. O. Oxborough, Elisabeth B. Stangeland, Per Henning Uppstad, Åse Kari H. Wagner og Bente R. Walgermo.

Litteratur og faglighet

Prosjektet startet opp høsten 2012, og søker kunnskap om faglighet knyttet til litteraturarbeid slik denne kommer til uttrykk blant ulike aktører i det faglige domenet knyttet til skole og utdanning. Interessen spenner derfor fra første klasse til forskningsfronten. Et doktorgradsprosjekt inngår i prosjektet, og er knyttet til litterær faglighet blant elever i videregående skole (se Gourvennec, ovenfor). For øvrig har forskergruppen samlet inn og begynt å arbeide med data knyttet til lærere i vgs og forskere i høyere utdanning. Prosjektgruppen publiserte to artikler i 2014 – en av dem om litteraturarbeid som leseopplæring i norskfaget (i *Leseboka*, se ovenfor), og en sammenliknende analyse av litterære samtaler mellom høytpresterende elever i begynnelsen av vgs og litteraturfaglige eksperter.

Ansvarlige: Atle Skaftun, Ingrid Nielsen, Aslaug F. Gourvennec

f. Nettverk

Ledelse av/deltakelse i EU-finansierte COST-nettverk

Se i kapittel 5.

IGEL North/NOS-HS exploratory workshops

Et nordisk nettverk og samarbeidsprosjekt som springer ut av IGEL (The Society for the Empirical Study of Literature); finansiering fra NOS-HS (Nordisk samarbeidsnemnd for humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning), 2013-2015. Deltagere fra Norge, Sverige,

Danmark, Finland (både finsktalende og finlandssvensk-talende). Første workshop i Stavanger, november 2013; andre workshop i Århus, april 2014; tredje workshop i Borås, april 2015. I perioden mellom andre og tredje workshop gjennomføres et eksperiment parallelt i de fire landene, der det blant annet undersøkes om det er sammenheng mellom lesevaner og litterære preferanser, og om tekstlige egenskaper som gjerne anses for å være typisk «litterære» har noen innvirkning på leserens subjektive opplevelse av teksten.

Anne Mangen og Hildegunn Støle

f. Oppsummering og vurdering ift resultatmål i handlingsplan

Hovedmål

Lesesenteret skal utvikle ny kunnskap om lesing spesielt og skrift generelt, med sikte på å bedre praksis.

Resultatmål

- Vi er et attraktivt miljø for forskere i Norden og internasjonalt

Gjennom 2014 har vi styrket prosjektorganiseringen ved senteret, og gjennom dette har vi også fått større aktive nettverk nasjonalt og internasjonalt. Samarbeidspartnere deltar aktivt i prosjektene, både tett på selve prosjektet, og som rådgivere og mentorer for prosjektene.

Senteret har gjennom året hatt Erin Mc Tigue fra University of Texas som gjesteforsker, og får også andre forespørsler om gjesteopphold. Senteret er en attraktiv samarbeidspartner i prosjekter. Vi har imidlertid en utfordring når det gjelder rekruttering til faste stillinger i Stavanger.

- Vår forskning publiseres i poenggivende kanaler – nasjonalt og internasjonalt

Vi har ... vitenskapelige poeng og ... poenggivende publikasjoner i 2014, mot 19,7 vitenskapelige poeng og 29 poenggivende publikasjoner i 2013.

(Alle poeng er ikke registrert enda, jeg antar at endelig sum for 2014 vil ligge på godt over 20)

For 2008-2014 ser vi en langsom, men jevn, fremgang i poengproduksjon og antall poenggivende publikasjoner (med unntak av året 2009):

2014	...	(... publ)
2013	19,7	(29 publ)
2012	16,2	(25 publ)
2011	16,3	(15 publ)
2010	13,6	
2009	19,9	
2008	7,2	

Vi har fremdeles en vei å gå før den vitenskapelige (poenggivende) produksjonen virkelig monner, men utgangspunktet er godt (prosjektorganisering, mange eksternt finansierte prosjekt, gode nasjonale og internasjonale nettverk).

Vi bør dog ha som mål å publisere mer i nivå 2-tidsskrift.

- 2 doktorgradsstipendiater har levert/disputert innen utgangen av 2016

Ingen stipendiater disputerte i 2014, men en (Stangeland) er forventet ferdig våren 2015.

- 4 ansatte i ordinær stilling har avlagt doktorgrad innen 2016

1 ansatt i ordinær stilling disputerte i 2014: Trude Hoel med avhandlingen *Små barns muntlige fortellinger...* Det er ventet at 3 ansatte i ordinær stilling disputerer i 2015 (Helgevold, Nygard, Oxborough).

- 6 førsteamanuenser har oppnådd/har inne søknad om opprykk til professor

I 2014 har en førsteamanuensis fått opprykk til professor (Uppstad). En annen ansatt har inne søknad om opprykk.

- Vi har toppstillinger (professorer) i både spesialpedagogikk og lesevitenskap

Lesesenteret har i dag en professor i lesevitenskap (Skaftun), og en professor i spesialpedagogikk (Uppstad). Flere trengs (og ligger godt an til å kunne søke i nærmeste fremtid).

- Vi har fått tilslag på minst ett større eksternt finansierte forskningsprosjekt nasjonalt og er partner i minst ett EU-finansierte FoU-prosjekt

Lesesenteret fikk i 2014 tilslag på tre prosjekter i FINNUT/NFR. Dette gjelder intervensjonsprosjektet *På sporet* (6,5 mill, prosjektleder: Oddny Judith Solheim), kompetanseprosjektet *Respons* (7 mill, prosjektleder Atle Skaftun) og forprosjektet *Nettbrett og språkstimulering i barnehagen* (280 000, prosjektleder: Anne Mangen). Senteret ble også deltaker i tre COST-aksjoner (europeiske forskernettverk), der det ene også er inititert og ledet av en forsker ved lesesenteret: *E-READ - Evolution of reading in the age of digitisation* (IS 1404, Chair: Anne Mangen), *Strengthening Europeans' capabilities by establishing the European literacy network* (IS 1401, Chair: Rui Alves), og *The digital literacy and multimodal practices of young children* (IS 1410).

Jf ellers under punkt c, ovenfor, for andre eksternt finansierte prosjekt.

- Vi utnytter i større grad eksisterende databaser/datamengder – både i forskning og formidling

PIRLS-dataene vil bli utnyttet ifm en stipendiat-stilling vi nylig fikk tildelt. De store prosjektene har ellers god fremdrift og ambisiøse publiseringsplaner.

- Prosjektorganisering av forskning

Ja.

- Differensiert forskningstid (på bakgrunn av forskerkompetanse/produksjon/tilslag på søknad om forskningsmidler)

Prøver å få til så godt det lar seg gjøre.

- Sterkere forskningsledelse

Større grad av prosjektorganisering har gitt sterkere forskningsledelse. Områdeleder for forskning har sammen med senterleder et særskilt ansvar for overordnede prioriteringer og strategi.

- Større trykk på søknadsskriving og bedre planlegging av søknader om ekstern finansiering

Mye godt arbeid her det siste året. Administrasjonen (Karoline, særlig) har bistått godt i søknadsskriving. Vi har nå mange eksternt finansierte prosjekt og høgt arbeidspress, og det er i denne perioden viktigere å få ro til prosjektarbeid enn å ha høgt trykk på (flere) søknader.

- Økt forskningssamarbeid innad i egen institusjon – nasjonalt, nordisk og internasjonalt

Se ovenfor.

- Vi viderefører strategier for intern kompetanseheving:
 - Sampublisering og tverrfaglig/flermetodologisk samarbeid
 - Prosjektorganisering
 - Kvalifisering til førstelektor

2 fagbøker utgitt i 2014 er et godt eksempel. Her bidro en lang rekke kollegaer (jf ovenfor), også universitetslektorer som publiserer sammen med mer erfarne forskere.

Prosjektorganisering fungerer godt.

4 av våre universitetslektorer fikk opprykk til førstelektor i 2014.

- 4 nye stipendiatstillinger, inkludert eksternt finansierte – innen de av våre områder hvor vi per i dag ikke har god nok rekruttering

Vi fikk i 2014 tildelt, fra UiS, en stipendiatstilling (til PIRLS) og en postdr-stilling (til Respons). I tillegg ligger det stipendiat- og postdr-stillinger i Finnut-prosjektene. Vi melder i disse dager inn behov (til UiS) for ytterligere stipendiatstillinger.

- Vi arbeider for å etablere forpliktende samarbeid med offentlig sektor (skoler/kommuner)

Vi har forpliktende samarbeid med skoler og kommuner i mange FoU-prosjekt.

- Vi arbeider for å få post-dok-stilling(er), koplet til behov

Mary Billington ble i 2014 ansatt i 2-årig postdr-stilling tilknyttet SkillsReal. I tillegg bestettes postdr-stilling knyttet til Respons i skrivende stund, og På sporet-prosjektet skal lyse ut postdr.-stilling i 2016.

- Vi har en sentral rolle i en eksternt finansiert læringslab

Nei (læringslab er ikke aktuelt å etablere).

- Nye arenaer for publisering av lese-/skriveforskning:
 - Forskerkonferansen Skriv! Les! er godt etablert, og bidrar til å øke forskningsproduksjonen

Lesesenterets ansatte bidro med flere symposium/innlegg under Skriv! Les!-konferansen i Trondheim 2013, og 3 innlegg er også publisert i artikkelsamlingen som utkom desember 2013. Den 3. Skriv! Les!-konferansen skal finne sted i Stavanger våren 2015, og har mange påmeldte fra Lesesenteret.

- Referansegruppe for forskning er sammen med områdelederen for forskning senterleders rådgivere i faglige saker som omhandler forskning og utviklingsarbeid.

Ja, fungerer godt.

4. ORGANISASJON OG RESSURSER

a. Personalsituasjonen

Per 31.12.2014 hadde Lesesenteret 58 ansatte (45,2 årsverk) i ulike typer stillinger. Det er en økning på 4 stillinger i forhold til året før. Det har vært noe utskiftninger blant de midlertidig ansatte, og i august og september tok vi imot hele 9 nye personer.

Faste stillinger

- Senterleder og førsteamanuensis Åse Kari H. Wagner
- Kontorsjef Karoline H. Høibo
- Professor Atle Skaftun
- Professor Per Henning Uppstad
- Førsteamanuensis Anne Møgen
- Førsteamanuensis Elin Reikerås
- Førsteamanuensis Egil Gabrielsen
- Førsteamanuensis Oddny Judith Solheim
- Førsteamanuensis Ingrid Nielsen
- Førsteamanuensis Anne Elisabeth Dahle
- Førsteamanuensis og postdr. Kjersti Lundetræ
- Førsteamanuensis Hildegunn Støle
- Førsteamanuensis Trude Hoel
- Førsteamanuensis Anne Håland
- Førstelektor Anne Charlotte Begnum (20 %)
- Førstelektor Margaret Færevaaag (80 % permisjon)
- Universitetslektor Nina Nøttaasen Gabrielsen
- Universitetslektor/ph. d.-student Lise Helgevold
- Universitetslektor/ph. d.-student Arne Olav Nygard
- Universitetslektor Margunn Mossige
- Universitetslektor Toril Frafjord Hoem
- Universitetslektor Åse Kathrine Gjesten
- Rådgiver Jostein Tollaksen
- Rådgiver Trond Egil Toft
- Rådgiver Alexandra Halsan (50%)
- Seniorskonsulent Ellen Rafos
- Førstekonsulent Astri Engelsjerd

Fast faglig stilling med annen administrativ tilknytning

- Professor Finn Egil Tønnessen (tilsatt ved Institutt for grunnskolelærerutdanning, idrett og spesialpedagogikk, men knyttet til Lesesenteret i forskningsdelen av stillingen)

Engasjementer/vikariater

- Postdoktor Mary Billington
- Universitetslektor Anne Mette Karlsen
- Universitetslektor Elisabeth Rege
- Universitetslektor Bente Skartveit (60 %)
- Universitetslektor Kristine G. Skjæveland (40 %)
- Universitetslektor Edle Inga Barkved

- Universitetslektor Margrethe Sønneland
- Universitetslektor Unni Fuglestad
- Universitetslektor/ph. d.-student Gunn H. Ofstad Oxborough
- Universitetslektor Ingeborg Berge
- Universitetslektor Hilde R. Gunnerud
- Universitetslektor Edle I. Barkved
- Universitetslektor Sture Nome
- Universitetslektor Hege Rangnes (40 %)
- Universitetslektor Tove Klausen (20 %)
- Rådgiver/datamanager Solveig Grønnestad
- Førstekonsulent Brenda Spierings
- Førstekonsulent Bjørg Danielsen Jølbo (50 %)
- Ekstern (tiltak) Hildur Stock (40 %)

Stipendiater

- Doktorgradsstipendiat Tone Salomonsen (50% permisjon)
- Doktorgradsstipendiat Elisabeth Brekke Stangeland
- Doktorgradsstipendiat Aslaug Fodstad Gourvenec (i fødselspermisjon)
- Doktorgradsstipendiat Vibeke Rønneberg (stipend finansiert av NFR; 25 % lønnet av Lesesenteret)
- Doktorgradsstipendiat Hanne E. Staurseth
- Doktorgradsstipendiat Zahra Esmaeeli
- Doktorgradsstipendiat Bente Rigmor Walgermo

Professor II

- Professor II Thomas Moser 20 % (Hovedstilling ved Høgskolen i Vestfold)
- Professor II Mari-Ann Igland 20% (Hovedstilling ved Høgskolen i Sør-Trøndelag)
- Professor II Knut Schwippert 10 % (Hovedstilling ved Universitat Hamburg)
- Professor II Mark Torrance 20 % (Hovedstilling ved Nottingham Trent University)

Utsikter for 2015

Olaug Strand er tilsatt i stipendiatstilling tilknyttet PIRLS, og vil starte opp høsten 2015. Det skal tilsettes i stillinger som postdoktor og stipendiat knyttet til Respons-prosjektet. Professorat i lesevitenskap står ledig da det ikke ble tilsatt etter utlysningsprosess. 3 faste stillinger for førsteamanuensis i lesevitenskap/spesialpedagogikk lyses ut i løpet av året. Det forventes dessuten at vi får tildelt flere nye stipendiatstillinger, både fra refordelte midler og fra en betydelig økning i stipendiatstillinger over statsbudsjettet til UiS. Nøyaktig antall er foreløpig uvisst. Utover dette vil det bli tilsetninger i enkelte engasjement, både tilknyttet videreføring av prosjekter og i forbindelse med den anmeldte nye Lesesatsingen. Omfanget av dette er ennå ukjent.

b. Styre og utvalg

Senterstyrets mandat, sammensetning og ledelse

Målsetting og ansvar

Målsetting med senterstyre er å styrke studenters og ansattes innflytelse på utviklingen av universitet og eget institutt/senter. Tilsvarende som på fakultetsnivå, er myndigheten knyttet til

beslutninger av overordnet, strategisk og økonomisk betydning, mens den daglige driften innenfor de rammene senterstyret og ledelsen på nivåene over trekker opp, ivaretas av senterleder.

Senterstyret fatter vedtak innenfor de rammer som UiS-styret og fakultetsstyret fastsetter, gjeldende lover og bestemmelser og de rammer som ellers trekkes opp av senterledelsen.

Senterleder er sekretær for senterstyret, og effektuerer disses vedtak (på tilsvarende vis som dekan gjør for fakultetsstyret).

Senterleder har resultatansvar for egen enhet og rapporterer til dekanen.

For prosjekter som er styrt av Utdanningsdirektoratet (dvs. alt som gjelder Nasjonalt senter/§ 1.4), skjer rapporteringen til Utdanningsdirektoratet.

Senterstyrets mandat

Senterstyret har ansvar for å fastsette overordnede mål, prioriteringer og strategier for enheten innenfor rammer gitt i regelverk og overordnede nivåers beslutninger. Dette ivaretas ved at de tar stilling til og vedtar:

- Enhetens strategi og overordnede faglige prioriteringer.
- Budsjett og hovedfordeling (for basisbevilgning UiS), med vekt på strategiske prioriteringer.
- Saker av stor strategisk eller prinsipiell betydning.

I tillegg ligger det til senterstyret å foreslå (overfor dekan) eksterne medlemmer til eget senterstyre.

Senterstyret vil også inngå i institusjonelle og fakultære prosesser rundt universitetets overordnede strategi og fakultetets handlingsplaner.

Medlemmer:

Vitenskapelig personale (3):

Faste medlemmer:

- Anne Håland
- Trude Hoel
- Atle Skaftun

Varamedlemmer (i rekkefølge):

- Arne Olav Nygard
- Nina Nøttaasen Gabrielsen
- Anne Elisabeth Dahle
- Margunn Mossige

Studentrepresentanter (2) hvorav en Ph.d.- student – velges for ett år om gangen:

- Elisabeth Brekke Stangeland (varamedlem: Aslaug F. Gourvennec)

For tiden mangler vi studentrepresentant med vara

Teknisk-administrativt personale (1):

Fast medlem:

- Jostein Tollaksen (varamedlem: Ellen Rafos)

Ekstern representant (1):

Fast medlem:

- Synnøve Matre, HiST (varamedlem: Sigurd Aukland, Klepp kommune)

Sekretær:

- Åse Kari H. Wagner, senterleder.

Styreleder:

- Synnøve Matre.

Senterstyret har 4-5 møter i året.

Fakultetsstyre

Egil Gabrielsen fra Lesesenteret er fast medlem i styret for Det humanistiske fakultetet. Styret har 4-5 møter i året.

Andre råd og utvalg

Ansatte ved Lesesenteret er ellers medlemmer i en rekke råd og utvalg, både nasjonalt, internasjonalt og internt på UiS.

c. HMS-tiltak

Lesesenteret har et høyt fokus på HMS-tiltak. I året som har gått har vi hatt personalseminar med tema arbeidsmiljø, samarbeid og kollegiale forpliktelser. Vi har hatt et særlig fokus på mottak av nye kolleger, og nyetablerte rutiner for dette har vist seg å fungere svært godt. Mentorordningen for nytilsatte har også vært vellykket, og videreføres.

I forbindelse med flytting til «OD-bygget» har vi hatt en rekke saker knyttet til både det psykososiale arbeidsmiljøet og til det fysiske arbeidsmiljøet på dagsorden. Vi har blant annet startet opp Lesesenter-yoga en dag i uka, vi har økt frekvensen på fellesmøtene fra en til to ganger i uka, og vi vektlegger sosiale sammenkomster både i tilknytning til lunsjen og ved større anledninger (f.eks. juleavslutning). Det er lagt store ressurser i den estetiske utformingen av lokalene for å skape gode møteplasser og høy trivsel, med vekt på det lekne og humoristiske.

Tilbakemeldingene i forbindelse med vernerundene er jevnt over gode. Innnetemperaturen er ikke lenger et problem, slik det var i HG-hus, men det er kommentarer vedrørende ventilasjonsanlegg og lysskjerming.

Senterhytta i Sirdalen, som vi i 2 år har leid på åremål, er flittig brukt, og vi har utvidet leieavtalen med 1 år.

d. Oppsummering og vurdering ift resultatmål i handlingsplan

HOVEDMÅL

Lesesenteret skal være en attraktiv arbeidsplass – faglig og sosialt.

RESULTATMÅL

- **Lesesenteret er et arbeidssted med høy trivsel.**

Kollegiet melder generelt om høy trivsel, og dette er også et bilde som kollegaer utenfra har av Lesesenteret. Vi har fokus på samarbeid og konflikthåndtering (både i planarbeid, møter, personalseminar), samt på godt sosialt miljø (jf tiltak nevnt ovenfor). UiS gjennomfører sin store medarbeiderundersøkelse i disse dager, og vi vil gripe fatt i utfordringer når resultatene foreligger.

- **Vi har et arbeidsmiljø som preges av gjensidig respekt og toleranse – på tvers av fagrensner og kompetansenivå**

Vi arbeider systematisk for at dette skal være noe som preger arbeidsmiljøet ved Lesesenteret (jf ovenfor).

- Lesesenteret er et sted hvor alle ansatte opplever vekst og utvikling

Det er et mål at alle ansatte, på alle faglige og administrative nivå, skal oppleve vekst- og utviklingsmuligheter. Dette er tema som tas opp i utviklingssamtalen.

- Vi samarbeider tett med praksisfeltet (særlig barnehage og skole)

Gjennom flere praksisnære FoU-prosjekt (fra Ungdomstrinn i utvikling, Leselos og arbeid med prøveutvikling – til forskningsprosjekt som Stavanger-prosjektet, RESPONS, På sporet med flere) er vi tett på praksisfeltet. Vi har også fått en systematisk organisering av interne arbeidsgrupper med ansvar for ulike felt, og som er med og sikrer kontakt med praksisfeltet. Den kommende store lese- og skrivesatsingen vil også bidra til tettere samarbeid med landets skoler og barnehager.

- Vi samarbeider med nasjonale og internasjonale praksis- og forskernettverk

Se kap. om forskning og kap. om strategiske allianser og internasjonalisering.

- Vi har ved opprykk/nyansettelser styrket forskerkompetansen i begge våre fagfelt (spesialpedagogikk og lesevitenskap)

Vi har i løpet av året ansatt Per Henning Uppstad i professorat i spesialpedagogikk, og har nå professorer i begge våre fagfelt. To fast ansatte har levert doktorgrad og fått opprykk til førsteamanuensis innenfor lesevitenskap; Hoel og Håland. Ytterligere fire fikk opprykk til førstelektor: Hoem (lesevitenskap), Mossige (lesevitenskap), Nøttaasen Gabrielsen (spesialpedagogikk), Walgermo (spesialpedagogikk). Dermed har begge fagfelt fått en betydelig styrking.

- Vi arbeider systematisk for øking av alle ansattes kompetanse, faglige som administrative

Jf kapittelet Forskning og nyskapning, ovenfor, for vitenskapelige. Det har vært jobbet systematisk mot kompetanseøkning i administrasjonen. Flere har gjennomført fagrelevante kurs (inkl. en på ECIUs lederutviklingskurs) og utplassering av en medarbeider i Avdeling for økonomi og virksomhetsstyring med mål om kompetanseheving.

STRATEGIER

- Vi utnytter muligheter som ligger i prosjektorganisering

Dette har vist seg å være svært vellykket, både for trivsel og faglig utbytte, og har resultert i ekstern finansiering til flere prosjekter.

- Senteret er godt organisert (ledergruppe, referansegrupper for de ulike områdene)

Ledergruppa og referansegruppene fungerer godt.

- Vi har høg grad av åpenhet og informasjon

Med økt frekvens på fellesmøtene er dette blitt ytterligere styrket.

- Vi bruker tilgjengelige verktøy for å følge sosial og faglig utvikling ved senteret:
 - Medarbeiderundersøkelsen
 - Utviklingssamtalen
 - Verneombud, tillitsvalgte
 - Handlingsplan for styrket arbeidsmiljø og samarbeid

UiS' neste store medarbeiderundersøkelse skal gjennomføres våren 2015. Utviklingssamtaler foregår hver vår. Verneombudet samarbeider godt med senterleder. Tillitsvalgte engasjerer seg med ujevne mellomrom i ulike saker. Ledelsen følger opp handlingsplanens forslag til tiltak.

- Nytilsatte får en mentor, doktorgradsstipendiater en fadder

Ordningen er innført for både vitenskapelig og administrativt ansatte, og fungerer godt.

- Vi skal ha en god balanse mellom vitenskapelig virksomhet og administrative støttefunksjoner – som gjør at vi får gjort det arbeidet vi skal.

Vi har en solid administrativ stab som det siste året har blitt styrket med en prosjektmedarbeider i delt stilling knyttet til På sporet-prosjektet og prøvefeltet, og ny datamanager knyttet til PIRLS. Dette fungerer svært godt. Det er høgt trykk i flere forskningsprosjekt, og behov for en ekstra vitass som kan avhjelpe prosjektledere.

- Vi har møteplasser for samarbeid på tvers av etablerte faggrensener og på tvers av kompetansenivå

Foruten jevnlig møter i ulike prosjektgrupper, har vi referansegrupper for alle arbeidsområdene våre (møtes månedlig), programområdemøter, 2 fellesmøter i måneden, samt to faste fora (kvantitativt og kvalitativt forum). Vi har også opprettet arbeidsgrupper for de ulike trinn/felt. Det har vært arrangert flere sosiale treff, jf ovenfor.

- Vi arbeider tverrfaglig og flermetodologisk om forskningsprosjekt

Dette er et mål i alle større senterprosjekt.

- Vi etablerer strategier for intern kompetanseheving:
 - Sampublisering og tverrfaglig/ flermetodologisk samarbeid
 - Kollegaveiledning
 - Flere eksternt finansierte forskningsprosjekt = flere muligheter for universitetslektorer å søke ordinære stipendiatstillinger

Jf kapittelet Forskning og nyskapning, ovenfor.

- Vi rekrutterer mer aktivt ved tilsettinger

Vi bruker sosiale medier aktivt i forbindelse med tilsettinger, men det er en utfordring å få tilstrekkelig med gode søkere. Vi er i dag i en situasjon med stor vekst grunnet mange og krevende oppdrag fra Utdanningsdirektoratet (for eksempel vil det komme nye stillinger med Lese- og skrivesatsingen) og eksterne midler til forskningsprosjekt. Vi har også flere ledige faste vitenskapelige stillinger (i om naturlig avgang og ledige stillinger etter at utlyste stillinger – et professorat og en førstestilling – er besatt av interne), og det er krevende å skulle besette så

mange stillinger. Det er i tiden som kommer nødvendig å vurdere mer aktiv rekruttering, "alternativ" rekruttering (som kallelse).

- Vi har etablert en egen ressursgruppe som ivaretar sosiale tiltak

Ressursgruppen er på plass og har jevnlig sosiale arrangement som er populære blant de ansatte.

- Vi har integrert 2. etasje av lokalene med 3. og 4. etasje til en felles enhet

Vi pusset opp 2. etg. i 2014. Like etterpå fikk vi melding om flytting til "OD-bygget". Her har vi brukt stor innsats og mye ressurser på å skape et godt miljø.

- Vi har vært på studietur/FoU-seminar (Metochi, Lesbos, september 2015)

Planleggingen er godt i gang.

5. STRATEGISKE ALLIANSER OG INTERNASJONALISERING

a. Samarbeid med Utdanningsdirektoratet/KD

Lesesenteret har et omfattende samarbeid med Utdanningsdirektoratet. Som nasjonalt senter for leseopplæring (§1-4) får Lesesenteret egne bevilgninger og et årlig oppdragsbrev fra Utdanningsdirektoratet. Samarbeidet omtales i kapittelet Utadrettet virksomhet, formidling og kommunikasjon.

b. Nasjonalt samarbeid

Lesesenteret har mange nasjonale samarbeidspartnere i oppdraget som nasjonalt senter og i ulike FoU-prosjekter. Flere av prosjektene som inngår i oppdragsbrevet fra Utdanningsdirektoratet involverer tett samarbeid med andre nasjonale sentrene, for eksempel:

Ny GIV/Lesing og skriving som grunnleggende ferdighet/FYR

I lærerskoleringen i overgangsprosjektet Ny GIV (som i 2014 skiftet navn til Lesing og skriving som grunnleggende ferdighet og matematikk) har Lesesenteret samarbeidet med Skrivesenteret, Matematikksenteret og Utdanningsdirektoratet når det gjelder utarbeidelse og gjennomføring av program.

I FYR, som står for yrkesretting og relevans i yrkesfag, har Lesesenteret sammen med Skrivesenteret hatt ansvar for yrkesrettingsarbeidet i norskfaget, og samarbeidet med Fremmedspråksenteret, Matematikksenteret og Naturfagsenteret, under ledelse av Kunnskapsdepartementet. Fra og med våren 2014 ble FYR overført til Utdanningsdirektoratet, og Lesesenteret fikk en selvstendig rolle rettet mot lesing i alle fag. Ny GIV var også navnet på en satsing rettet mot 5. trinn i 2014.

Ungdomstrinn i utvikling

I satsingen Ungdomstrinn i utvikling har Lesesenteret først og fremst samarbeidet med Utdanningsdirektoratet, NTNU, Skrivesenteret, Læringsmiljøsentret og Matematikksenteret. Etter hvert har samarbeidet blitt utvidet til å gjelde alle de nasjonale sentrene. Dessuten ligger det i oppgaven å bistå lærerutdanningsinstitusjoner som ber om det, og dette er gjennomført ved deltakelse på samlinger med Universitetet i Nordland, Høgskolen i Volda, møter med Høgskolen i Hedmark og Sogn og Fjordane, samt rådgiving over telefon/mail med andre.

Andre nasjonale samarbeid

Flere av de pågående eksternt finansierte forskningsprosjektene er samarbeidsprosjekter med andre norske forskningsmiljø:

CATO-prosjektet er et samarbeid mellom Lesesenteret og UiB (institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier), ved professor Christer Johansson. Prosjektet er finansiert av FRIHUM og UiB (Fellesløftet).

BRAIN (Barriers and Drivers regarding Adult Education, Skills Acquisition and Innovative Activity) er et samarbeidsprosjekt med NIFU, og er finansiert gjennom

Utdanning 2020. Gjennom prosjektet har Lesesenteret også samarbeid med International Research Institute of Stavanger (IRIS).

SkillsReal (Skills Development for Realizing the Workforce Competence Reserve) er et samarbeidsprosjekt med Høgskolen Stord-Haugesund, og er finansiert gjennom Utdanning 2020.

Også i eksternt finansierte prosjekter hvor Lesesenteret er prosjekteier er det et utstrakt samarbeid nasjonalt:

Forprosjektet iPad og bildebøker i språkstimulerende arbeid i barnehagen er et samarbeid med Universitetet i Agder v/Elise Seip Tønnessen.

Respons-prosjektet har, som nevnt, knyttet til seg Mari-Ann Igland, Høgskolen i Sør-Trøndelag som professor II.

På sporet har et formalisert samarbeid med professor Monica Melby-Lervåg, Universitetet i Oslo.

Bilde som tekst-prosjektet er et samarbeid med Stavanger kunstmuseum ved Inger M.L. Gudmundson.

Professor 2 ved Lesesenteret

Lesesenteret har knyttet til seg to nasjonale professor II: Thomas Moser fra Høgskolen i Vestfold og Mari-Ann Igland fra Høgskolen i Sør-Trøndelag. Moser er spesielt tilknyttet forskningsprosjektet Barnehagebarns utvikling, mens Igland er tilknyttet Respons-prosjektet.

For øvrig inngår Lesesenteret i svært mange andre ulike former for samarbeid nasjonalt.

Koordinatorfunksjonen i NoLes sikrer tett kontakt med de norske lærerutdanningsinstitusjonene.

Lesesenteret er medlem i arbeidsgruppe for Nordisk barnebokkonferanse. Konferansen skal avholdes annet hvert år, og første gang i februar 2015, med tittelen Undergang eller overgang.

Lesesenteret samarbeider med VOX om et videreutdanningstilbud for lærere i voksenopplæringen.

Lesesenteret samarbeider også (2013-2014) med Maskinentreprenørenes forbund om utvikling av materiell til lærere og instruktører i yrkesfagene.

c. Nordisk samarbeid, inkl professor II

Det nordiske samarbeidet innebærer både nettverksarbeid og samarbeid om konkrete forskningsprosjekter.

Nettverk for litteraturdidaktisk forskning i Norden

Høsten 2014 ble Nettverk for litteraturdidaktisk forskning i Norden startet. Første seminar fant sted i Stavanger 20.-21. november 2014, der stipendiater og veiledere fra Norge, Sverige, Danmark og Finland deltok. Flere ansatte ved Lesesenteret og UiS deltok. Neste seminar vil avholdes ved Linköpings Universitet i januar 2016. Ansvarlig for nettverket er Aslaug Fodstad Gourvenec.

IGEL (International Society for the Empirical Study of Literature) North, exploratory workshops:

Lesesenteret, Anne Mangen, leder en NOS-HS-finansiert workshop-rekke for perioden 2012-2015, med tittelen "Launching and consolidating a Nordic research agenda: Interdisciplinary, empirical research on experiential, literary reading". Partnere i prosjektet er Uppsala Universitet, Sverige, ved Torsten Pettersson, og Universitetet i Aarhus, Danmark, ved Mette Steenberg. I 2014 har workshop funnet sted ved The Interactive Minds Centre, ved Universitetet i Aarhus med 12 deltakere fra alle de nordiske landene (DK, SE, FI, NO), i tillegg til inviterte eksperter fra University of Alberta, Canada & Utrecht University, Nederland.

Skriv! Les!: Lesesenteret har i samarbeid med Skrivesenteret etablert den nordiske forskerkonferansen Skriv! Les! Initiativet er en konsekvens av at kravene til skriftlig deltakelse i samfunnet er store og at bruksområdene for skrift – både skriving og lesing – er i stadig endring. Ambisjonen er å møte utfordringen gjennom å skape en større utveksling og gjensidig utfordring mellom fagfeltene skriving og lesing til beste for samfunn, utdanning og arbeidsliv. Konferansen arrangeres annen hvert år (neste konferanse mai 2015 ved UiS) og tiltrekker seg lese- og skriveforskere fra hele Norden.

TRAS: Lesesenteret har i flere år samarbeidet med Statped, Institutt for spesialpedagogikk (UiO) og Læringssenteret (UiS) om TRAS. TRAS ble første gang utgitt i 2003, og siden den gang har materialet blitt oversatt og tilpasset flere språk (dansk, svensk, grønlandsk, samiske språk, færøysk og islandsk). TRAS har gitt helt nye muligheter for nordisk samarbeid omkring språkutvikling i førskolealder. Det er opprettet et nordisk TRAS-nettverk som har hatt årlige møter, og flere nordiske konferanser har vært arrangert. Fra Lesesenteret deltar Margaret K. Færevaa og Åse Kari H. Wagner (samt Ragnar G. Solheim, nå pensjonert).

Elin Reikerås er norsk representant i ledelsen av et Nordisk nettverk for matematikkvansker, og er med i redaksjonskomite for NOMAD (Nordisk tidsskrift for matematikdidaktikk).

Felles nordisk master-emne: Lesesenteret med i utviklingen av et felles nordisk master-emne, "E-books", for studenter i bibliotek- og informasjonsfag, lesevitenskap, litteratur- og mediefag (og evt andre relevante fag) ved partnerinstitusjonene. Prosjektet er finansiert av såkornmidler & videreføringmidler ved HiOA (prosjektleder Tor-Arne Dahl). Samarbeidspartnere er Högskolan i Borås og Københavns Universitet.

Gjennom våre pågående forskningsprosjekt har vi også utstrakt samarbeid med nordiske institusjoner.

SASLA er et NORDFORSK-finansiert forskningsprosjekt ledet av University of Jyväskylä, Finland, ved Antero Malin, og med samarbeid med The Institute for Evaluation of Labour Market and Education Policy, Uppsala, Sverige ved førsteamanuensis Erik Mellander og The Danish National Centre for Social Research, København, Danmark, ved seniorforsker Anders Rosdahl.

BRAIN har samarbeid med University of Linköping, Sverige, University of Turku, Finland og University of Jyväskylä (Finland).

På sporet-prosjektet har samarbeid med professor Stefan Samuelsson, Linköpings Universitet, Sverige og professor Ulla Richardson, Universitetet i Jyväskylä, Finland

CATO har samarbeid med docent Åsa Wengelin ved Göteborgs Universitet, Sverige.

Respons har samarbeid med phd. Nikolaj Frydensbjerg Elf ved Syddansk Universitet

Professor Vibeke Hetmar fra Københavns universitet er per 31.12.14 ikke lenger professor II ved Lesesenteret, men er tilknyttet senteret som veileder for Lise Helgevolds doktorgradsprosjekt.

d. Internasjonalt samarbeid

Professor 2 ved Lesesenteret:

Mark Torrance, Nottingham Trent University, UK. Mark Torrance har vært biveileder for Gunn Helen Oxborough, og inngår i prosjektgruppa til CATO.

Knut Scwippert, Universitetet i Hamburg, Tyskland. Knut Scwippert inngår i prosjektgruppa til PIRLS og På Sporet, og er også involvert i prøveutviklingsarbeid ved senteret.

COST-nettverk: Det internasjonale samarbeidet ved senteret er blitt ytterligere styrket i 2014, med tre nye COST-nettverk, hvorav vi leder det ene.

COST Action IS1404 E-READ: Evolution of REading in the Age of Digitization ledes av Lesesenteret, ved Anne Mangen (Action Chair). Management Committee (MC) består her av medlemmer fra 27 EU-land. E_READ startet opp i november 2014. Hovedmålet med aksjonen er å øke den vitenskapelige forståelsen for betydningen av digitaliseringen, og således hjelpe individ, disipliner, samfunn og sektorer på tvers av Europa med å hanske med effektene på en mest mulig optimal måte. Basert på en multidimensjonal, integrerende lesemodell, og ved å kombinere paradigmer fra eksperimentell forskning med perspektiver fra humaniora, ønsker aksjonen å utvikle nye forskningsparadigmer og mål for å vurdere hvilken innflytelse digitalisering av lesingen har. I E-READs kjernegruppe inngår Leiden University, NL, LUTIN Lab/Université Paris-8, FR, Aix-Marseille Université, FR, University of Barcelona, ES, Freie Universität Berlin/D.I.N.E. Labs, DE, Stockholm University, SE, Århus University, DK, University of Haifa, IL, University of Ljubljana, SI, University of Verona, IT, University of Szeged, HU, I International Scientific Advisory Board sitter prof. Maryanne Wolf, Tufts University, USA, Dr. Panayiota Kendeou, University of Minnesota, USA, og Dr. Ray Siemens, University of Victoria, British Columbia, Canada.

COST Action European Literacy Network: Lesesenteret ved Per Henning Uppstad er partner i European Literacy Network, hvor University of Porto er vert. Øvrige samarbeidspartnere inkluderer Université Catholique de Louvain, BE, Université Blaise Pascal, FR, Hannover, DE, University of Iceland, IS, University of Padova, IT, Universiteit van Amsterdam, NL, Universitat de Barcelona, ES, University of Gothenburg, SE og University of Southampton, UK.

I COST Action IS 1410: *The digital literacy and multimodal practices of young children* er Lesesenteret representert i Management Committee, ved Trude Hoel.

Flere av forskningsprosjektene ved senteret har også etablert et solid internasjonalt samarbeid.

På sporet-prosjektet har et betydelig og tett samarbeid med phd Fiona Kyle, University College London, UK og phd Jan Frijters, Brock University, Canada, som begge er biveiledere for hver sin ph.d. ved senteret, med vår professor II Knut Scwippert, University of Hamburg, Tyskland, samt med professor Maureen Lowett, Hospital for Sick Children, Toronto, Canada.

BRAIN har samarbeid med Griffith University, Australia.

Se for øvrig beskrivelse av prosjektene under kap. om forskning.

e. Oppsummering og vurdering i forhold til resultatmål i handlingsplan

Hovedmål

Lesesenteret skal ha aktive samarbeidsrelasjoner til viktige forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt for en systematisk utvikling av vår forskning. Som nasjonalt senter skal vi også ha et godt samarbeid med nasjonale og lokale utdanningsstyresmakter.

Resultatmål

- **Våre forskningssamarbeid bidrar til å flytte forskningsfronten på våre tema og til å heve kompetansen på våre medarbeidere**

Forskningssamarbeid med nasjonale, nordiske og internasjonale partnere som rapportert ovenfor vil på sikt være av stor betydning.

- **Vi bidrar til å heve kompetansen hos våre samarbeidspartnere**

Som nasjonalt senter bidrar vi klart til å heve kompetansen hos våre samarbeidspartnere, og tilbakemeldingene fra skolemyndigheter, skoler, barnehager er gode. Vi bidrar også til gode undervisnings- og veiledningstilbud ved fakultet (jf gode/svært gode evalueringer på de tilbud vi gir), selv om vi på sikt ønsker oss mer inn i fakultetets studietilbud. Vi er også en ønsket partner i internasjonale prosjekt (som for eksempel PIRLS), og større grad av internasjonalt forskningssamarbeid bør også kunne forstås som at samarbeidspartnere innen forskning ser verdien av det Lesesenteret har å by på.

- Våre samarbeidsrelasjoner med nasjonale og lokale utdanningsstyresmakter bidrar til at vår kompetanse når ut til barnehager, skoler, PP-tjenester, universitet og høyskoler i hele landet

Ja.

STRATEGIER

- Vi er vertskap for nasjonale og internasjonale konferanser ved senteret

Ja, jf ovenfor (årlig nasjonal konferanse, nordisk Skriv! Les!-konferanse, workshops med samarbeidspartnere med mer)

- Vi deltar ved nasjonale og internasjonale konferanser

Ja.

- Vi knytter til oss professor II nasjonalt og internasjonalt

Ja, jf ovenfor.

- Vi oppfordrer til forskningsopphold ved anerkjente læresteder

Her kan vi bli bedre til å få flere ut, både vitenskapelig ansatte og – ikke minst – stipendiater.

- Vi sampubliserer med norske og internasjonale kollegaer

Ja, dette tar seg opp med flere ekstern finansierte prosjekt og flere internasjonale samarbeidspartnere.

- Vi deltar i eksternfinansierte forskningsprosjekt

Ja.

- Vi inngår i samarbeidsprosjekt med målgrupper/praksisfelt og utdanningsstyresmakter

Ja, i stadig større grad.

- Vi er tidlig ute med gode faglige innspill til utdanningsstyresmakter (både ift det som trengs på praksisfeltet, og ift forskningsbehov)

Vi samler jevnlig opp innspill og sender disse fortløpende til myndighetene.

- Vi publiserer internasjonalt

Ja. Vi bør imidlertid strebe mot flere publikasjoner i nivå 2-tidsskrift.